

Vuoden 2023 ensimmäinen osavuositarkastus 1.1.-30.4.2023

VD/3500/02.01.00.00/2023

RV/MR/PK/MT/EJ

Talousarvion täytäntöönpanoa koskevien ohjeiden mukaisesti talousarvion määrärahojen ja sitovien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle vuosikolmanneksittain tammi-huhtikuun, tammi-elokuun sekä koko vuoden osalta tilinpäätöksen yhteydessä. Vuoden 2023 ensimmäinen osavuositarkastus on laadittu tilanteen 30.4.2023 mukaisesti.

Toimintaympäristön kehitys

Toimintaympäristön ennakoitavuuden haasteet ovat jatkuneet jo monta vuotta. Koronakriisi on helpottanut, mutta Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu. Tämä tekee talousnäköymistä haastavia ja vaikeasti ennustettavia. Taloutta varjostaa nyt taantuman uhka ja korkea inflaatio sekä keskuspankkien nostamat ohjauskorot. Keskuspankit joutuvat pitämään korkoja korkealla taantuman uhasta huolimatta.

Hyvinvointialue aloitti vuoden 2023 alussa. Kaupungin ja hyvinvointialueen rajapintoja ja näitä käsitteleviä sopimuksia on laadittu vuoden 2022 aikana ja vuoden 2023 alussa.

Hyvinvointialueuudistuksen vaikutuksia toimintaympäristöön arvioidaan vielä vuoden 2023 aikana. Yhteistyön kehittäminen tulee vaikuttamaan myös Vantaan kaupungin toimintaan.

Vuosi 2023 on myös vaalivuosi. Uuden hallituksen muodostumisen myötä määritellään puitteet valtion ja suurien kaupunkien yhteistyölle. Tämä vaikuttaa omalta osaltaan Vantaan toimintaympäristöön.

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Vantaan väkiluku oli 242 819 vuoden 2022 lopussa. Asukkaita tuli vuodessa lisää noin 3 600 (1,5 %), joka oli noin 1 600 henkeä enemmän kuin vuonna 2021. Vantaan väestönkasvu on jatkunut vuonna 2023 ja maaliskuun loppuun mennessä Vantaan väestö oli kasvanut alkuvuodesta 927 hengellä, edellisen vuoden vertailuluku oli 1 011 henkeä. Nettomaahanmuutto on kasvattanut Vantaan väestöä 996 hengellä ja luontainen väestönlisäys 160 hengellä. Kuntien välisessä nettomuutossa Vantaa on menettänyt 238 henkeä.

Suurista kaupungeista selkeästi nopeimmin kasvaa Espoo ja toiseksi nopeimmin Helsinki. Vantaan väestönkasvu oli neljänneksi suurinta. Nettomaahanmuutto on väestöä kasvattava tekijä kaikissa suurissa kaupungeissa, mutta luonnollinen väestönlisäys on positiivinen enää Espoossa, Helsingissä, Vantaalla ja Oulussa. Tämä heijastelee enemmänkin väestörakennetta koko Suomessa. Syntyvyyden laskiessa väestökehitys on yhä enemmän maahanmuuton varassa.

Alkuvuonna 2023 työttömien määrä on pysytellyt noin 13 700 hengessä. Edellisvuodesta työttömyydessä on hieman laskua. Maaliskuussa 2022 Vantaalla oli 14 288 työtöntä, kun vuoden 2023 maaliskuussa työttömiä oli 13 727 henkeä. Vuoden ensimmäisinä kuukausina lasku näyttäisi pysähtyneen. Hiipuva talouskehitys ennakoi sitä, ettei koronaa edeltävää tasoa tulla kovin nopeasti saavuttamaan.

Vantaalla pitkäaikaistyöttömyys on muodostumassa ongelmaksi. Pitkäaikaistyöttömyys nousi nopeasti koronakriisin myötä ja pysytteli jonkin aikaa korkealla, mutta lähti sitten laskuun. Vantaalla oli maaliskuussa 2023 yhteensä 4 825 pitkäaikaistyötöntä. Määrä on laskenut selvästi vuoden takaisesta,

jolloin alkuvuodesta 2022 Vantaalla oli pahimmillaan 6 728 pitkäaikaistyötöntä. Pitkäaikaistyöttömien määrä laskee edelleen, mutta aiempaa hitaammin määrän ollessa edelleen korkealle tasolle.

Nuorisotyöttömyyden kehitys on myös tasaantunut. Maaliskuussa 2023 Vantaalla oli 1 319 työtöntä nuorta. Vuotta aikaisemmin työttömiä nuoria oli 1 743. Vuoden 2023 alussa nuorisotyöttömien määrä on ollut hienoisessa kasvussa. Nuorisotyöttömyydelle on ominaista voimakas kausivaihtelu. Koronakriisin jälkeen kausivaihtelun trendi on kuitenkin selkeästi muuttunut.

Työllisyyden trendi on käyttäytynyt jokseenkin samalla tavalla kaikissa kuudessa suurimmassa kaupungissa. Vantaan työttömyyden trendissä näkyy se, että se nousi nopeasti koronakriisissä ja työttömyys lähti laskuun hieman muita kuutta kaupunkia hitaammin. Maalikuussa 2023 Vantaan työttömyysprosentti oli 10,3 prosenttia. Kuudesta suuresta kaupungista matalin työttömyys oli Espoossa ollen 8,3 prosenttia. Korkein työttömyys oli Oulussa 12,2 prosenttia.

Työllisyyden kehityksen ennustaminen on tällä hetkellä vaikeaa. Todennäköistä on ainakin se, ettei työllisyys parane vuonna 2023. Heikentyvä talouskehitys, korkeat korot ja ostovoimaa leikkaava inflaatio heikentävät kotimaista kysyntää ja näin ollen myös työllisyyttä. Toivoa tuo kuitenkin se, että Suomeen on kanavoitumassa mahdollisesti uusia investointeja ns. vihreään siirtymään.

Maaliskuuhun 2023 mennessä Vantaalla oli myönnetty rakennuslupa 434 asunnolle. Vuotta aikaisemmin vastaavana ajankohtana oli myönnetty rakennuslupa 366 asunnolle ja vuonna 2021 maaliskuuhun mennessä oli myönnetty rakennuslupa 945 asunnolla. Maaliskuuhun 2023 mennessä Vantaalla oli aloitettu vain 129 uutta asuntoa. Edellisvuonna vastaavaan ajankohtaan mennessä uusia asuntoja oli aloitettu 400. Myönnettyjen rakennuslupien määrä huomioiden asuntorakentaminen on selvästi hidastumassa Vantaalla. Huomattavaa on, että tällä saattaa olla vaikutusta myös Vantaan väestökehitykseen.

Verorahoituksen kehitys

Kaupunki on saanut tammi-huhtikuussa 2023 verotilityksiä yhteensä 271,1 milj. euroa (2022: 430,4 milj. euroa), josta kunnallisveroja 215,7 milj. euroa (2022: 356,4 milj. euroa), yhteisöveroja 48,1 milj. euroa (2022: 63,0 milj. euroa) ja kiinteistöveroja 7,3 milj. euroa (2022: 11,0 milj. euroa).

Hyvinvointialueuudistus leikkasi kunnallisverojen ja yhteisöverojen kertymää vuoden 2023 alusta. Koko maassa kunnallisveroja on tilitetty kunnille tammi-huhtikuussa 36,8 prosenttia edellisvuotta vähemmän, Vantaalla 39,5 prosenttia vähemmän.

Kuntaliitto on päivittänyt kuntakohtaisen verokehikkonsa huhtikuussa vuoden 2021 valmistuneen verotuksen, vuoden 2022 ennakonpidätyksen alaisten tulojen tulokehitystilaston (ennakkotieto) sekä arvioidun kuntakohtaisen väestön kehityksen perusteella. Kunnallisveroja ennustetaan kertyvän Vantaalla vuonna 2023 noin 14 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa on oletettu. Tätä selittää työllisyyden parantuminen sekä palkkasumman kasvu. Vuoden 2022 verotus valmistuu lokakuussa, mahdollinen jako-osuuden tarkistus sekä marraskuun tilityksen suuruus varmistuvat lopullisen verotuksen valmistuttua. Joulukuussa tarkastettaneen myös vuoden 2023 ennakkoiden kuntaryhmän ja kunnittaiset osuudet. Kuntaliitto päivittää koko maan kunnallisveroennusteen ja kuntakohtaiset kehikot seuraavan kerran elokuussa sekä syyskuun lopulla, kun valtion budjetin linjaukset ovat tiedossa.

Kaupunki on saanut yhteisöverotilityksiä yhteensä 48,1 milj. euroa tammi-huhtikuussa, laskua 23,6 prosenttia edellisvuoteen nähden. Koko maassa kuntien vastaava yhteisöverojen lasku edellisvuoteen oli 26,2 prosenttia. Kuluvana vuonna tilitettävät yhteisöverot laskevat koko maassa arviolta yhteensä noin

29 prosenttia. Vantaan yhteisöverotulojen ennustetaan ylittävän talousarvon noin 11 milj. eurolla. Vantaan hyvään kehitykseen ovat vaikuttaneet verovuoden 2022 parantuneet maksuunpanoarviot sekä alkuvuoden 2023 ennakoitua suuremmat verotilitykset.

Tammi-huhtikuussa on kaupungille kertynyt kiinteistöverotilityksiä 7,3 milj. euroa. Kuntaliiton kehikon mukaan kiinteistöverotilityksiä kertyisi Vantaalle 113,6 milj. euroa vuonna 2023, joka ylittää talousarviossa oletetun 4,6 milj. eurolla. Ylitykseen taustalla on erityisesti rakennuskustannusten kallistumisen korottava vaikutus rakennusten verotusarvoihin.

Kokonaisuutena verotulojen arvioidaan ylittävän talousarvion 30 milj. eurolla. Veroennusteet tarkentuvat vuoden aikana.

Kaupunki saa peruspalvelujen valtionosuutta valtiovarainministeriön päätöksen mukaan 127,5 milj. euroa, veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvausta 30,0 milj. euroa ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen mukaan 20,2 milj. euroa vuonna 2023. Opetus- ja kulttuuriministeriön lopullinen päätös tulee vuoden lopussa. Yhteensä valtionosuuksia kertyisi päätösten pohjalta 177,7 milj. euroa, 3,3 milj. euroa alle talousarvion.

Käyttötalous

Tammi-huhtikuussa kaupungin ja rahastojen toimintatuottoja on kertynyt 109,8 milj. euroa, toimintakuluja -304,4 milj. euroa ja toimintakatteeksi on muodostunut -194,6 milj. euroa. Tammi-huhtikuussa toimintatuotot ovat toteutuneet 32-prosenttisesti, toimintakulut 31-prosenttisesti ja toimintakate 30-prosenttisesti talousarvioon nähden.

Ennusteen mukaan toimintatuotot kasvavat 344,9 milj. euroon ja toimintakulut -999,1 milj. euroon. Toimintatuotot tulevat ennusteen mukaan alittamaan talousarvion noin 9,5 milj. eurolla. Alituksessa on huomioitu maankäyttötulojen oletettu alittuminen. Varhaiskasvatuksen tuottojen ennustetaan toteutuvan talousarviota alhaisemmalla tasolla asiakasmaksulain voimaantulon vuoksi. Toimintakulujen ennustetaan ylittävän talousarvion noin 10,0 milj. eurolla. Kunta-alan palkkaratkaisua tarkennettiin alkuvuodesta 2023 ja se kasvattaa vuoden 2023 henkilöstömenoja arviolta 6,5 milj. euroa talousarviossa ennakoitua enemmän. Työmarkkinatuen kuntaosuuden arvioidaan ylittävän talousarvion 3 milj. eurolla. Kaupunkiympäristön toimialan menoylityksen ennustetaan olevan 3,4 milj. euroa. Ylititys johtuu katujen ja puistojen rakentamis- ja kunnossapitokustannusten sekä lämmitys- ja sähkökustannusten noususta. Toimintakatteen ennustetaan toteutuvan noin 19,5 milj. euroa negatiivisena talousarvioon nähden.

Verotulojen ennustetaan ylittävän talousarvion 29,6 milj. eurolla. Valtionosuustuottojen arvioidaan alittavan talousarvion noin 3,3 milj. eurolla.

Rahoituserien ennakoidaan pysyvän talousarvion mukaisina. Korkokulujen talousarvio vuodelle 2023 on 12,3 milj. euroa, mikä on 9,8 milj. euroa enemmän kuin tilinpäätöksen 2022 toteuma. Kaupungin lainasalkun suojausaste on korkea, mutta markkinakorkojen vuoden 2022 nopea nousu alkaa näkyä myös kaupungin korkokustannuksissa vuoden 2023 aikana.

Poistoja ja arvonalentumisia on tammi-huhtikuussa toteutunut 36,6 milj. euroa ja koko vuonna niitä ennustetaan kertyvän yhteensä noin 110,8 milj. euroa.

Vuoden 2023 ensimmäisessä osavuositarkastuksessa vuosikatteen ennustetaan 165,2 milj. euroa, joka ylittää talousarviossa oletetun noin 6,8 milj. eurolla. Tulosenuste päättyy huhtikuun lopussa tehdyn ennusteen perusteella noin 54,3 milj. euron ylijäämään (talousarvio 47,5 milj. euroa). Vuoden 2023 tulos on poikkeuksellisen korkea, koska hyvinvointialueiden irtautuessa 1.1.2023 kunnille tilitetään osa verotuloista vielä vuoden 2022 veroprosenttien ja jako-osuuksien mukaisina. Tilanne normalisoituu vuoteen 2025 mennessä.

Investoinnit

Tammi-huhtikuussa kaupungin ja rahastojen investointiosan tuloja on toteutunut 1,3 milj. euroa, investointiosan menoja -37,4 milj. euroa ja investointiosan netto on -36,1 milj. euroa.

Kaupungin ja rahastojen kokonaisinvestointimenojen ennustetaan vuonna 2023 toteutuvan 180,2 milj. euron tasolla ja ylittävän talousarvion investointimäärärahat noin 0,5 milj. eurolla. Investointituloja ennustetaan kertyvän 6,0 milj. euroa ja investointiosan netoksi ennustetaan 174,2 milj. euroa (talousarvio -173,7 milj. euroa).

Investointimenoissa ennustetaan syntyvän ylitystä julkisessa käyttöomaisuudessa noin 8 milj. euroa mm. hankkeiden kustannustason nousun vuoksi. Rakentamisinvestointien puolestaan ennustetaan alittavan talousarvion 7,6 milj. eurolla johtuen useiden hankealoitusten siirtymisestä myöhempään ajankohtaan mm. henkilöstöresurssipulan sekä rakentamisen markkinatilanteen vuoksi.

Rahoitus

Vuoden 2023 nettolainanoton arvioidaan talousarviossa olevan lievästi negatiivinen. Vuonna 2022 Vantaa lyhensi pitkäaikaisia lainoja 71,7 milj. euroa. ja kaupungin lainakanta on näin ollen supistunut noin 300 milj. euroa vuodesta 2016. Lainan määrä /asukas on laskenut vielä merkittävämmän. Kaupunki lyhentää kuluvana vuonna pitkäaikaisia lainoja niiden lyhennysohjelmien mukaisesti 106,7 milj. euroa. Uuden lainanoton määrä tarkentuu vuoden kuluessa, kun rahoitukselle on muodostunut tarkempi kuva kuluvan vuoden talousarvion toteumasta, rahoitustarpeesta ja kaupungin likviditeettitilanteesta.

Kaupunginhallitus 22.5.2023 § 6

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- merkitä tiedoksi vuoden 2023 ensimmäinen osavuositarkastus, ja
- esittää vuoden 2023 ensimmäinen osavuositarkastus kaupunginvaltuustolle tiedoksi merkittäväksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 19.6.2023 § 13

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi vuoden 2023 ensimmäinen osavuositarkastus.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Liite 1: Vantaan kaupungin ensimmäinen osavuositarkastus 2023
- Liite 2: Suurimpien tytäryhtiöiden osavuositarkastukset 1/2023
- Liite 3: Sitovien tavoitteiden raportointi 1/2023

Muutoksenhakuohje: 2.1 Valituskielto

Lisätiedot:

talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula, puh. 043 824 9254, [etunimi.sukunimi\[at\]vantaa.fi](mailto:etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

talousarviopäällikkö Päivi Kandolin, puh. 040 626 7613, [etunimi.sukunimi\[at\]vantaa.fi](mailto:etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)